

**POMORSKE PREVOZNE LISTINE
IN POGODBE O PREVOZU
TOVORA**

**s poudarkom na ladjarskih pogodbah
vrste, pojmi in kratice**

**PRIROČNIK ZA ZAKLJUČEVANJE
POMORSKIH PREVOZOV**

Zlatan Čok

Koper, september 2008

POMORSKE PREVOZNE LISTINE IN POGODBE O
PREVOZU TOVORA
s poudarkom na ladjarskih pogodbah
PRIROČNIK ZA ZAKLJUČEVANJE POMORSKIH
PREVOZOV

Avtor: Zlatan Čok
Uredila: Majda Prijon
Lektoriranje in računalniško oblikovanje: Zorana Teran
Založnik: samozaložba
Pokrovitelja:
Zveza pomorsko prometnih agencij, Koper
IPPOL Koper, Koper
Prva izdaja 2008, naklada 500 izvodov

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja založnikov je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitve avtorske pravice.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica. Ljubljana

347.79(035)

ČOK, Zlatan

Pomorske prevozne listine in pogodbe o prevozu
tovora: s poudarkom na ladjarskih pogodbah: priručnik za
zaključevanje pomorskih prevozov / Zlatan Čok. – Koper:
samozaložba, 2008

ISBN
COBISS.SI-ID

O AVTORJU

Ekonomist za pomorstvo Zlatan Čok je prav gotovo eden najizkušenejših pomorskih agentov v Sloveniji. Pooseblja dolgoletne izkušnje na področju pomorskih prevozov, ki jih je vzporedno teoretično poglobljal.

Zlatan Čok se je po maturi v juliju 1959. leta zaposlil v pomorski agenciji Jadroagent, ki je takrat odprla podružnico v Kopru, in začel delati kot prvi slovenski pomorski agent v koprskem pristanišču. Po dveh letih prakse se je, tako kot jaz, vpisal na »Višu pomorsku šolo«, ekonomski oddelek na Rijeki, in jo uspešno zaključil. Znanja s področja pomorskih prevozov so mu posredovali najeminentnejši znanstveniki in strokovnjaki za pomorstvo v nekdanji Jugoslaviji (npr. prof. dr. Ladislav Tambača, prof. dr. Ivo Dvornik, prof. dr. Emanuel Dvorski, prof. dr. Vladimir Benigar, prof. dr. Predrag Stanković, prof. dr. Rudi Capar, prof. dr. Ignac Rubinić, prof. dr. Jovan Ranković in prof. dr. Ante Turina). Poglobljena teoretičnega znanja je v svojem nadaljnjem delu nadgradil s skoraj petdesetletno prakso.

V letih 1970 do 1975 je bil predstavnik Jadroagenta v Romuniji. Zaradi uspehov, ki jih je tam dosegal, je bil akreditiran pri skoraj vseh jugoslovanskih ladjarjih kot njihov predstavnik.

Leta 1980 se je zaposlil v Splošni plovbi Piran, najprej kot vodja proste plovbe, nato pa kot pomočnik komercialnega direktorja, kjer je deloval vse do leta 1988, ko je iskal dodatne izzive pri nizozemsko-ameriškem operaterju TST. Tu je vodil redni servis iz Brazilije za Italijo ter sodeloval pri servisu iz sredozemskih pristanišč za vzhodna, južna in zahodna pristanišča ZDA.

Vedno se je zavzemal za nove posle. Tako je med prvimi v Sloveniji organiziral in izpeljal kontejnerski prevoz od vrat do vrat. Prvi se je dogovoril za RO-RO servis iz Kopra za Rdeče morje. Tik pred osamosvojitvijo Slovenije je ustanovil lastno pomorsko agencijo Savica, kjer se mu je ponovno ponudila nova priložnost – prvi je začel s prevozi živih živali preko koprskega pristanišča.

V Romuniji in kasneje kot vodja proste plovbe je pridobil izjemne izkušnje z ladjarskimi pogodbami. Sodeloval je v združenju

ladjarjev Jugoslavije. Po slovenski osamosvojitvi je bil med ustanovitelji Zveze pomorsko-prometnih agencij Slovenije in njen prvi predsednik. Zveza je kmalu postala član svetovnega združenja FONASBA in tudi evropskega ECASBA.

Zlatan Čok je še vedno aktiven član zveze in tudi član odbora pri ECASBI. Svoje izkušnje z vneto prenaša na mlajšo generacijo. Imel je že več predavanj o pomorskih prevozi in prevoznih dokumentih, sedaj pa predava mladim agentom, ki želijo pridobiti naziv pomorskega agenta.

Emil Bandelj
Predsednik
Zveze pomorsko-prometnih agencij Slovenije

PREDGOVOR

V dolgoletni praksi zaključevanja ladjarskih pogodb sem večkrat naletel na ljudi, ki so se ukvarjali s prekomorsko trgovino brez kakršnega koli znanja o pomorskih prevozih. Po svojih močeh sem jim skušal pomagati, pa čeprav sem bil največkrat njihova nasprotna stranka. Mnogokrat sem jih uspel obvarovati najhujšega, nekajkrat pa mi kljub mojim prizadevanjem ni uspelo. Med drugim sem doživel tudi tožbo stranke, ki se je na sodišču zagovarjala z argumentom, da sploh niso prebrali ladjarske pogodbe (Charter Party), ker je bila natiskana s tako majhnimi črkami, kot so peščena zrnca, in po vrhu še v angleščini. Tako so se na sodišču zagovarjali, da niso odgovorni za vsebino pogodbe zaradi drobnega tiska in besedila v angleščini. Pogodbo so seveda podpisali. Na žalost je bilo potrebnega precej truda, da smo sodišče prepričali, da imamo prav. Mnogi niso vedeli, da mora biti tovor pripravljen za vkrcevanje prvega dne odpovednega roka. Drugi niso vedeli, da so odgovorni za izvajanje postanka in posledično za plačilo podaljšanega postanka ladjarju.

Že takrat, to je več kot pred 25 leti, sem začel razmišljati o priročniku, ki bi lahko vsem, ki se ukvarjajo s prekomorsko trgovino, uvoznikom in izvoznikom, agentom, špediterjem, pristaniškim delavcem in drugim ponudil osnovno znanje o ladjarskih pogodbah in, kar je prav tako pomembno, razlago večine kratic, ki se uporabljajo pri sklepanju pogodb in v ladjarskih pogodbah. Dolgo sem zbiral kratice in pojme in si pomagal z angleško literaturo, saj slovenske pomorske strokovne literature s tega področja praktično ni. Zbral seveda nisem vsem kratic, ki so v rabi, kakor tudi niso zajeti vsi pojmi. Menim pa, da sem opisal pomen vseh najpomembnejših in najbolj uporabljenih pojmov in kratic.

Poskušal sem zajeti osnovne značilnosti ladjarskih pogodb ter opozoriti na najpomembnejša določila pogodb za obe pogodbene stranki. Nemogoče je nakazati vse pasti, na katere lahko naleti bodisi ena bodisi druga izmed pogodbениh strani. Upam, da sem vsaj nakazal, na kaj morata biti obe strani posebno pozorni.

Zlatan Čok
avgust 2008

VSEBINA

O avtorju	III
Predgovor	V
Seznam slik	Napaka! Zaznamek ni definiran.
1 Uvod.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
2 Oris izhodišč pomorskih prevoznih pogodb.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Hierarhija pogodb.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
INCOTERMS klavzuli CIF in FOB.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tržišče ladijskega prostora	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Agenti – brokerji	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Pogodbe o plovbnem poslu	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Pogodbe o zakupu ladje	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Pogodbe o prevozu tovora.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Vrste ladij na trgu ladijskega prostora.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Ladje za prevoz suhih tovorov	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Ladje za prevoz tekočih tovorov .	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Druge vrste ladij	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Razlogi izgradnje specializiranih ladij.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Vrste ladij glede na velikost	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3 Prevozniške pogodbe	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Linajska plovba	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Sestava prevozniške pogodbe....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Rezervacija ladijskega prostora..	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tipaska zaključnica.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tarife v pomorskih linijskih prevozih.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Voznine	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Dodatki na voznino	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Plačilo voznine	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Sestava triptiha	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Prezemanje tovora na ladji	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Garancija vkrcevalca.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Predaja tovora v namembnem pristanišču.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Ladijski prevzem in predaja tovora.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Hitrost prekladalnih operacij	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Direktna predaja tovora	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Provizije	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4 Prevozne listine.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Pomorski prevozni list.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Nakladnica	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Prenos nakladnice	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Izpolnjevanje nakladnice.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Oznaki »na ladji« in »sprejeto za prevoz«.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Vrste nakladnic	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tipске nakladnice	Napaka! Zaznamek ni definiran.
CONLINEBILL nakladnica	Napaka! Zaznamek ni definiran.

- CONGENBILL nakladnica **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- ON BOARD in »sprejeto za prevoz« nakladnici **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Skupinska nakladnica **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Direktna in servisna nakladnici ... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pomorski tovorni list..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- BIMCO **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Nalog za predajo..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Originali nakladnice..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Prekladalec ali skladiščnik **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- 5 Ladjarske pogodbe **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pomorski prevozi v prosti plovbi . **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Brokerji..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pasti ladjarske pogodbe **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Delitev ladjarskih pogodb..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Upravljanje ladje po pogodbi za določen čas **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Trajanje pogodbe za določen čas **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pogodbe za potovanje **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Plačilo časovnega najema **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pisna oblika najemne pogodbe... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Nakladnica pri ladjarski pogodbi. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Najemniške ladjarske pogodbe... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- BIMCO-vi standardizirani dokumenti **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Razlika med prevozniško in ladjarsko pogodbo **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pogoji v ladjarski pogodbi **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Glavni pogoji v ladjarski pogodbi **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Podrobnosti v ladjarski pogodbi.. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Bistva glavnih pogojev **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Popoln naziv in naslov ladjarja. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Popoln naziv in naslov najemnika. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Podroben opis ladje. Sem spadajo naslednji podatki: **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Podroben opis tovora: Navajajo se naslednji podatki: **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Ime vkrcevalnega in izkrcevalnega pristanišča. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Odpovedni rok (Cancelling Date) **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Postanek (Lay Time) **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Podaljšani postanek (Demurrage) **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Prihranek časa (Despatch).. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Višina voznine **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Brokeraža **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Primer dogovora o glavnih pogojih **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Bistva podrobnosti **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Ladjarska pogodba GENCON **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Klavzule **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Obrazložitev **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Dodatne klavzule **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- 6 Zaključevanje prevozov v prosti plovbi (ladjarske pogodbe) **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Oblikovanje prodajne cene blaga **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pristaniške uzance..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Zahteva ladijskemu brokerju (Order) **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Ponudba ladjarja **Napaka! Zaznamek ni definiran.**

- Razlaga ladjarjeve ponudbe **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Dogovarjanje detajlov **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Ustreznost ladje za prevoz tovora **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Finančne težave ladjarja **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Zavarovanje tovora in skupne havarije **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pravila in razlaga pomena izrazov pri obračunu postanka pri ladjarskih pogodbah za potovanje
..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Pristanišče **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Privez **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Razpoložljivost priveza **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Postanek **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Računanje postanka po ladijskem grotlu na dan **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Računanje postanka po delovnem grotlu na dan **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Računanje postanka po štiriindvajsetih zaporednih urah **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Računanje postanka po zaporednih dnevih **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Praznik **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Delovni dnevi **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Tekoči ali zaporedni dnevi... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Vremensko dopustni delovni dnevi **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Vremensko dopustno **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Izvzeti ali izključeni dnevi **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Razen, če se prej začne **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Razen, če uporabljen **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Izravnava postanka **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Reverzibilen postanek **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Pismo pripravljenosti **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Pisno **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Postanek pri čakanju **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Na privezu ali ne **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Ladja ima prosti promet in/ali ima opravljene carinske formalnosti **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Podaljšani postanek **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Prihranek **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Prihranek na delovni čas ali čas postanka **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Prihranek na ves prihranjen čas **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Stavka **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Preverjanje ladjarske pogodbe in pomorskega prevoza **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Preverjanje detajlov ladjarske pogodbe **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- S pristaniščem **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
 - Z ladjarjem: **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- 7 Kratice pri zaključevanju ladjarskih pogodb **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- 8 Pomembnejši pojmi v prevoznih pogodbah **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- 9 Zaključek **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
- Literatura **Napaka! Zaznamek ni definiran.**